

EKSAMENSOPPGAVE

JUS3111 -Formuerett I - Vår 2017

Dato: Fredag 9.juni 2017

Tid: 10.00 - 16.00

Oppgaven består av 5 sider

Praktikum

Gotorsken Fiskeforedling AS i Lillevik produserte ulike foredlede fiskeprodukter. Konkurransen ble stadig hardere. For å henge med besluttet styret å investere i nytt helautomatisk utstyr for fiskerensing og filetering. Etter en del undersøkelser falt valget på et anlegg produsert av selskapet Cool Cod AS. Cool Cods salgsrepresentanter hadde fremhevet at i deres anlegg var hele rense- og fileteringsprosessen automatisert og datastyrt, og selskapet hadde tilgang på noen av markedets beste IT-ingeniører. Dette ville sikre Gotorsken Fiskeforedling markedets mest rasjonelle driftsopplegg, hevdet de. Gotorsken Fiskeforedlings ledelse så at mye kunne spares, særlig i de perioder anlegget ville kjøre hele døgnet. Behovet for av og til å ha døgnkontinuerlig drift ble imidlertid ikke videreformidlet til Cool Cod.

I avtalen som partene undertegnet 27. juni 2015, stod det blant annet:

«Anlegget har en kapasitet på 30 fisk pr. minutt.

Prisen for anlegget er NOK 5 millioner, som betales ved levering. I tillegg skal kjøper betale NOK 100.000 hvert år for service og vedlikehold.

Service- og vedlikehold inkluderer kundestøtte når problemer oppstår hos kjøper, begrenset til maks 50 timer pr. år.

Selgers rett og plikt til å yte service- og vedlikehold løper i 3 år og fornyes deretter for ett år av gangen dersom én av partene ikke sier opp avtalen innen utgangen av september hvert år (...)

Alle rettigheter til programvaren i maskineriet ligger hos selgeren, og denne avtalen innebærer ingen overføring av disse rettighetene.»

Avtalen var taus om hva som ville være konsekvensene av eventuelle mislighold, bortsett fra at selgeren fraskrev seg "ansvar for følgeskader og konsekvenstap".

Anlegget ble levert, montert og betalt som avtalt 10. oktober 2015. Anlegget ble straks satt i drift, og alt så ut til å fungere. Det var en tid med beskjeden råstofftilgang, og anleggets maksimumskapasitet ble ikke satt på prøve.

I januar 2016 var derimot fisket usedvanlig godt, og Gotorsken Fiskeforedling kjørte døgnkontinuerlig drift i flere uker for å få alt unna. Morgenen 26. februar 2016 stoppet anlegget helt opp. Daglig leder i Gotorsken Fiskeforedling, Peder Ås, ringte umiddelbart til Cool Cod og sa "de måtte komme med en gang". Hos Cool Cod svarte man at det var mye å gjøre, men en dataekspert kunne komme tre dager senere. 1. mars 2016 ankom en ingeniør fra Cool Cod. Han sa at systemet ikke var innrettet for en så langvarig og ekstraordinær belastning som det nå hadde vært utsatt for. Han kunne enkelt og uten kostnad for Gotorsken Fiskeforedling få anlegget i gang, men for å gjøre det i stand til å tåle tilsvarende langvarige belastninger i fremtiden trengtes en omfattende omprogrammering. Den ville ta minst 25 timer. Det var fortsatt 45 timer igjen med kundestøtte dette året, men slik omprogrammering falt utenfor Cool Cods plikter etter avtalen, sa ingeniøren. Arbeidet krevde en erfaren ingeniør, dyrere enn de yngre programmerere som selskapet hadde avsett til serviceforpliktelsen. Peder Ås svarte at det at anlegget kunne bryte sammen ved stor belastning, var en mangel som Cool Cod hadde plikt til å rette. I hvert fall måtte omprogrammeringen falle inn under plikten til å yte kundestøtte etter avtalen.

I en e-post samme dag gjentok imidlertid daglig leder i Cool Cod at omprogrammeringen måtte ses på som en tilleggsytelse, som ikke var omfattet av den gjeldende kontrakten. Han krevde kr 80.000 i forskudd før omprogrammeringen kunne starte.

Peder Ås ble mektig irritert. Gotorsken Fiskeforedling måtte få av gårde et større parti fisk til sin viktigste kunde, matkjeden REMI. Mistet Gotorsken Fiskeforedling denne kontrakten, kunne selskapet gå konkurs. Ås betalte derfor de 80.000 den 9. mars 2016.

Omprogrammeringen skjedde 16. mars. I en e-post dagen etter bekreftet Ås at arbeidet var gjort, men han presiserte at han fortsatt var uenig i at Cool Cod hadde krav på tilleggsbetaling.

De påfølgende måneder var fisket moderat, og anlegget ble ikke utsatt for særlige belastninger. I januar 2017 ble imidlertid fisket igjen usedvanlig godt, og Gotorsken Fiskeforedling fikk inn mengder av torsk. Ås synes imidlertid det gikk tregt unna med fileteringen. Han gav ordre om å teste kapasiteten til anlegget. Det viste seg å klare bare 25 torsk per minutt. Ås vurderte å få på plass et samleband med manuell rensing av overskytende mengder, men fant at kostnadene ved dette oversteg tapet ved å la produksjonen begrenses av anleggets kapasitet.

En ny IT-ingeniør fra Cool Cod ankom etter 8 dager, etter at Ås hadde purret to ganger. Ingeniøren slo fast at anlegget aldri hadde klart mer enn 25 fisk i minuttet, men mente at dette kunne rettes ved ytterligere omprogrammering som han tilbød seg å utføre kostnadsfritt uken etter.

Nå var imidlertid Ås lei av «all uprofesjonalitet fra Cool Cod». I en rasende e-post til direktøren i Cool Cod hevet han avtalen «for all fremtidig service og IT-support». Han krevde også de 80.000 tilbake. Selve anlegget ville han imidlertid beholde.

Ås begrunnet hevingskravet med følgende forhold: Gjennomgående sen respons på forespørsler om kundestøtte, for liten kapasitet og ikke så robust anlegg som Gotorsken Fiskeforedling hadde grunn til å forvente, samt at Cool Cod urettmessig hadde avvist å gjennomføre en nødvendig omprogrammering uten tilleggsvederlag. "Vi har ikke lenger tillit til et fremtidig samarbeid med Cool Cod", skrev Ås.

Cool Cod avviste Gotorsken Fiskeforedlings krav. Cool Cod fastholdt at omprogrammeringen for å gjøre anlegget mer robust var en tilleggsytelse Cool Cod kunne kreve betaling for. Under enhver omstendighet hadde Ås akseptert kravet og betalt de 80.000, og han kunne ikke gå tilbake på dette nå. Det var på det rene at anlegget nå tålte døgnkontinuerlig drift. Når det gjaldt hevingen av avtalens deler om service og vedlikehold, innrømmet Cool Cod at kapasiteten på 25 fisk i minuttet utgjorde en mangel, men når den kunne rettes opp, kunne det ikke være grunnlag for heving. Cool Cod erkjente ellers at man "hadde vært noe sen" når det gjaldt responsen på forespørsler om kundestøtte, men dette kunne ikke være alvorlig nok til å gi Gotorsken Fiskeforedling hevingsrett.

Ås kjente noen IT-ingeniører fra NTNU som kunne ta over service og vedlikehold av datamaskinprogrammet i anlegget. For å kunne gjøre dette var de imidlertid avhengige av å få tilgang til det som heter kildekoden til programmet. ("Kildekoden" er en versjon av programmet skrevet i en form som forklarer programmerere hvordan det er bygd opp. Programmererne må som regel ha tilgang til denne om de skal gjøre endringer i programmet. For vanlig bruk av programmet trenger man imidlertid ikke tilgang til kildekoden, og mange programvareselskaper lar være å utlevere den til kundene.) Cool Cod hadde ikke utlevert kildekoden til Gotorsken Fiskeforedling ved installasjonen. Ledelsen i Gotorsken Fiskeforedling, som ikke var spesielt datakyndig, hadde ikke tenkt på rettigheter til kildekode da kontrakten ble underskrevet. Men nå forklarte de nye ingeniørene at uten den ville de ikke kunne forstå hvordan programmet virket, og de ville ikke kunne gjøre den service som trengtes for at anlegget skulle kunne holdes i drift i de kommende år. Gotorsken Fiskeforedling krevde derfor kildekoden utlevert.

Cool Cod avfeide kravet om utlevering av kildekode som grunnløst, selv om Gotorsken Fiskeforedling skulle ha rett til å heve kontrakten. Kontrakten slo fast at Cool Cod eide rettighetene til programvaren fullt ut. Kildekoden fantes i et eget dokument som Cool Cod alltid hadde hatt rådighet over, og Gotorsken Fiskeforedling aldri hadde sett. En kjøper kan ikke som ledd i et hevingsoppgjør få overført noe som er og alltid har vært selgerens eiendom, hevdet Cool Cod. Ved å holde kildekoden hemmelig beskytter man programvaren mot ulovlig kopiering. Peder Ås bestred ikke dette, men han mente at det var helt urimelig av Cool Cod å nekte utlevering i et tilfelle som dette. Gotorsken Fiskeforedling hadde ikke tenkt å starte konkurrerende virksomhet med Cool Cod og kunne godt påta seg å holde kildekoden hemmelig for alle andre enn IT-ingeniørene som skulle yte vedlikehold. Skulle avtalen forstås slik at Cool Cod ikke måtte utlevere kildekoden ved heving, ville det innebære at serviceavtalen ikke kunne heves uten at Gotorsken Fiskeforedling kjøpte helt nytt maskineri. Det ville i praksis gi Cool Cod mulighet til å begå store mislighold uten konsekvenser. Cool Cod svarte at hadde det vært viktig for Gotorsken Fiskeforedling å få en rett til kildekoden, burde de tatt det opp i forhandlingene. Å supplere avtalen med en plikt til utlevering av kildekode mot hemmelighold, kunne det ikke være rettslig grunnlag for. Ås mente at Cool Cod hadde utnyttet Gotorsken Fiskeforedlings manglende dataerfaring i forhandlingene.

Gotorsken Fiskeforedling krevde også erstatning for tapt produksjon. Cool Cod hadde jo lovet at anlegget skulle rense 30 fisk i minuttet. Tapet var anslått til kr 200.000. Cool Cod bestred ikke tapets størrelse, men hevdet at det ikke forelå ansvarsgrunnlag. Under enhver omstendighet var det snakk om en type tap som Cool Cod hadde fraskrevet seg ansvar for, påpekte selskapet. Ås bestred at tapet var av en art som ansvarsbegrensningen fritok Cool Cod fra å betale. Han pekte på at selskapet hans egentlig hadde spart Cool Cod for et større tap. Hadde de valgt å kjøre manuell fiskerensking og krevd erstatning for dét, ville tapet de kunne krevd erstattet for dette, blitt mye høyere.

Drøft og avgjør alle spørsmål som oppgaven reiser, så vel prinsipale som subsidiære.

Oslo, 29.05.2017

Harald Irgens-Jensen

Faglig eksamensleder

